

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ҒЫЛЫМ ЖӘНЕ ЖОҒАРЫ БІЛІМ МИНИСТРЛІГІ

«Л.Н. ГУМИЛЕВ АТЫНДАҒЫ ЕУРАЗИЯ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ» КЕАҚ

**Студенттер мен жас ғалымдардың
«GYLYM JÁNE BILIM - 2025»
XIX Халықаралық ғылыми конференциясының
БАЯНДАМАЛАР ЖИНАҒЫ**

**СБОРНИК МАТЕРИАЛОВ
XX Международной научной конференции
студентов и молодых ученых
«GYLYM JÁNE BILIM - 2025»**

**PROCEEDINGS
of the XX International Scientific Conference
for students and young scholars
«GYLYM JÁNE BILIM - 2025»**

**2025
Астана**

УДК 001(06)
ББК 72я631
F96

**«GYLYM JÁNE BILIM – 2025» студенттер мен жас ғалымдардың
XX Халықаралық ғылыми конференциясы = XX Международная
научная конференция студентов и молодых ученых «GYLYM JÁNE
BILIM – 2025» = The XX International Scientific Conference for
students and young scholars «GYLYM JÁNE BILIM – 2025». – Астана:
– 3813 б. - қазақша, орысша, ағылшынша.**

ISBN 978-601-08-5373-7

**Жинаққа студенттердің, магистранттардың, докторанттардың және жас
ғалымдардың жаратылыстану-техникалық және гуманитарлық ғылымдардың өзекті
мәселелері бойынша баяндамалары енгізілген.**

**The proceedings are the papers of students, undergraduates, doctoral students and young
researchers on topical issues of natural and technical sciences and humanities. В сборник
вошли доклады студентов, магистрантов, докторантов и молодых ученых по
актуальным вопросам естественно-технических и гуманитарных наук.**

УДК 001(06)
ББК 72я431
F96

ISBN 978-601-08-5373-7

Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия
ұлттық университеті, 2025

808. 24	Пулатов Шерзод Аббозович	Межэтнический диалог и переговорные процессы в полиэтничном Казахстане: институциональные практики и политико-правовые основы	3603
809. 25	Сатвалдиев А.Г.	Қазақстандық этносаясатта «жанубий қозоғистон» газетінің алар орны және түрлі кезеңдердегі мемлекеттік саясаттың оның контентіне әсері	3608
810. 26	Токенов А.С.	Социальный капитал и доверие в казахстанском обществе: к вопросу о влиянии этнической структуры	3613
811. 27	Узарова Л.М.	Особенности коммуникации в сфере этномедиации	3617
812. 28	Урстенова Д.Д.	30 лет АНК: новые возможности народной дипломатии	3622
813. 29	Хмелевский В.А.	Межкультурное многообразие и общая историческая память В республике Казахстан	3627
814. 30	Чжан Цзинкай	«Цветные революции» в эпоху интернета (особенности противостояния в странах СНГ)	3630

6 – СЕКЦИЯ
ФИЛОЛОГИЯНЫҢ ӨЗЕКТІ МӘСЕЛЕЛЕРІ
АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ ФИЛОЛОГИИ

**6.1 ҰЛТТЫҚ ӘДЕБИЕТТАНУДЫҢ ЖАҢА ҮРДІСТЕРІ МЕН ДАМУ БАҒЫТТАРЫ
НОВЫЕ ТЕНДЕНЦИИ И НАПРАВЛЕНИЯ РАЗВИТИЯ НАЦИОНАЛЬНОГО
ЛИТЕРАТУРОВЕДЕНИЯ**

815.	Абдулла А. К.	Абай мұрасындағы сакралды ұғымдар	3610
816.	Алаудин Н. Ә.	Нәзира Бердалы поэзиясындағы фольклорлық үрдістер	3614
817.	Амантай Н., Қапсихқызы Д.	«Ескендір» поэмасындағы уақыт пен мәңгілік мәселесі: Абайдың философиялық концепциялары	3618
818.	Ахметбекова Т. У.	Б.Майлин мен А.Чехов әңгімелеріндегі сарказм	3622
819.	Байдуллаева Ж.К.	Қазіргі қазақ прозасындағы мистика жанры	3626
820.	Ғалымжанова З. Т.	Мемуарлық романдардағы тәрбие құндылығы	3629
821.	Дәуренбек А. Ж.	Тұрсын Жұртбайдың «Бесіңді түзе!..» еңбегі: Мұхтар Әуезовтің шығармашылық тағдыры және көркемдік шындық	3632
822.	Ергеш А. М.	Қабдыкәрім Ыдырысов поэзиясындағы интертекст және оның поэтикалық мәні	3638
823.	Еркін А.	«Телқоңыр» және ұлттық болмыс	3641
824.	Жакупова С.С.	XX ғасыр басындағы қазақ әдебиетіндегі ескілікті сынау тенденциясы: Ш.Торайғыровтың «Базарбай молдаға» өлеңі	3644
825.	Жақсыбаева Н. Ж.	Білім берудегі жаңа технологияның тиімділігі	3645
826.	Төребаева А.О.	Жүрсін Ерман арнау өлеңдерінің көркемдік ерекшелігі	3650
827.	Тұрсын Қ. А.	Бейсембай Кенжебаев – аудармашы	3656
828.	Сұлтанбек Ә.	Орыс тілді қазақ жастарының сөз сапасы: түйіткілдер мен шешімдер	3659
829.	Қажетерова Ш. С.	Еркін өлеңдердегі көлеңке образы	3664
830.	Қуанышбаева Н.А.	Тайыр Жомартбаев шығармашылығындағы балалар әдебиетінің көркемдік-жанрлық сипаты және алаш кезеңіндегі білім беру ісіне ықпалы	3669
831.	Құлшар Б. М.	Сатирадағы есімдер жүйесі және олардың эстетикалық-семантикалық жүктемесі	3673
832.	Махмутова А. Қ.	Абай Құнанбайұлының қара сөздері және ұлттық әдебиеттанудың жаңа үрдістері: білім және руханият	3676
833.	Молдахан Е. М.	Tiktok, Instagram секілді әлеуметтік желілерді әдеби білім беруде қолдану тәсілдері	3679
834.	Томабаева А. Ғ.	Шәкәрім мен Қожа Хафиздің философиялық үндестігі	3683
835.	Түсіпбек М. К.	Мұхтар Әуезов пен Оноре де Бальзак шығармаларындағы сыншыл реализм	3688

		принциптері туралы	
836.	Сайфуллаева Б. Б.	Орта ғасыр түркі ойшылдарының мұрасы мен Абай шығармаларындағы көркемдік дәстүр сабақтастығы	3692
837.	Шагирова Д. Р.	Көлеңке архетипінің көркем трансформациясы: Достоевскийдің «Сыңар» повесі мен Төлен Әбдіктің «Парасат майданы» негізінде	3696

**6.2 ҚАЗАҚ ТІЛ БІЛІМІНІҢ ӨЗЕКТІ МӘСЕЛЕЛЕРІ
АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ КАЗАХСКОГО ЯЗЫКОЗНАНИЯ**

838.	Абденкул Д.С.	Үйлену салт өлеңдеріндегі лингвотанымдық сипат	3700
839.	Абдрахман А.Е.	«Ер Төстік» жырындағы ең басты гендерлік көріністер мен символдар	3704
840.	Амирова А.Б.	Мақал-мәтелдер әлеміндегі билік пен гендер: қазақ және ағылшын паремияларының салыстырмалы талдауы	3708
841.	Анарбекова А.Б.	Оқушылар сөйлеу тіліндегі терминдер қолданысы	3715
842.	Бөгетбаева А.Т.	Жаһанданудың мәдени таптаурындардың қалыптасуына әсері	3719
843.	Дәулетші Д.Р.	Жалпықолданыстағы сөздерді термин ретінде қолдануда жарыспалылық мәселесі (ақпараттық технологиялар саласы бойынша)	3723
844.	Ермекқызы А.	Интернет лексиканың қолданысы	3726
845.	Жаныбекқызы Б.	Ұлттық фильмдердегі тілдік ерекшеліктер және әсерлеуші құралдар (көркемдегіш құралдар)	3730
846.	Жарылхасын Б.Қ.	Мұхтар Мағауин шығармашылығындағы фразеологизмдердің мәні	3733
847.	Қуандықова И.Р.	Кірме сөздер: игерілуі және электронды коммуникация ортасындағы қолданысы	3736
848.	Қайыркен А.О.	Корпустық лингвистика: қазақ тілін оқытудағы инновациялық бағыт	3743
849.	Қанатқызы А.	Зейнолла Шүкіровтың шығармаларындағы кейіпкер тілі мен стилі	3747
850.	Қуаныш Ә.	Methodology for the development of students' emotional competence in the lesson of the kazakh language	3751
851.	Қыдырбай Н.А.	Қазақ тіліндегі жаңа сөздер мен терминдердің пайда болуы және оларды қалыптастыру мәселелері	3755
852.	Мадиярова Д.М.	Жастар тіліне әлеуметтік желінің әсері	3759
853.	Меліс А.Б.	«Жер-Ана» ұғымының мағыналық ерекшеліктері	3762
854.	Муратбаева Ж.К.	Қазіргі қазақ киносындағы тілдік ерекшеліктер (комедия жанры негізінде: «Таптым-ау сені»)	3766

855.	Муратова М.	І.Жансүгіровтің «Құлагер» поэмасындағы мінез-құлық метафоралары	3769
856.	Мұхтарова Ф.С.	Қазақ және қырғыз тілдеріндегі тағамға қатысты этнофразеологизмдер	3772
857.	Нугман А.А.	Фразеологизмдердің лингво-мәдени өрісі	3775
858.	Онгарбаева А.О.	Қазақ және өзбек фразеологизмдеріндегі киелі сандардың ортақ белгілері	3777
859.	Оразалина А.А.	К.Оразалиннің тілдік тұлғасын тану мәселесі	3781
860.	Оралбай А.О.	Қазақ тілін әлеуметтік желілерге танымал ету үшін контент стратегиялары	3785
861.	Оспан М.Ж.	Қазақ халқының мақал-мәтелдеріндегі «Бақыт» концептісі	3790
862.	Өркенқызы А.	Постмодернистік мәтіннің байласымы мен тұтасымын барлау	3794
863.	Рзалиева Р.Ж.	Ғаламтордағы тұлғаны тілдік кемсіту: себебі мен салдары	3798
864.	Сәбитқызы Б.	Жанат Әскербекқызының шығармашылығындағы концептуалды метафора	3802
865.	Түйлебаева Қ.Б.	Хаос және контекст	3805
866.	Тұранов Ы.Ә.	Әлихан Бөкейханов шығармаларындағы антропонимдердің психолингвистикалық сипаты	3809
867.	Уәлібек А.А. Беласар І.Қ.	Қазақ фразеологизмдерінің гендерлік аспектісі	3812
868.	Ұланова Е.Д.	Т.Әбдікәкімовтің «Ажал даласындағы тас» өлеңіндегі сөздердің қолданылуының математикалық жиілігі	3816
869.	Халмурат Е.С.	Mangurtism – future tragedy	3819
870.	Шиктыбаева А.	Жасанды интеллект арқылы өтірік өлеңдер құрастыру	3821

6.3 ОРЫС ТІЛІ ЖӘНЕ МӘДЕНИЕТАРАЛЫҚ КОММУНИКАЦИЯ РУССКИЙ ЯЗЫК И МЕЖКУЛЬТУРНАЯ КОММУНИКАЦИЯ

871.	Абдикадырова А.М., Аманжол А.Е., Беккалиқызы А.	Слово <i>хайп</i> и его производные	3825
872.	Амангелді А.Ж.	Слова-паразиты в речи современной молодежи	3828
873.	Аманшаева И.С., Мәлікова А.Н.	Слово прикол и его производные в молодежном сленге (на материале НКРЯ)	3832
874.	Дудко В.Н.	Языковые средства как механизм воздействия	3836
875.	Елубаева К.К.	Устойчивое выражение "24/7" в современной речи: аспекты значения	3841
876.	Жарлықасым Ж.К.	Синтаксические модели новостных заголовков в интернет-СМИ Казахстана	3844

877.	Жумабаева А.Б.	Лексикографический анализ лексемы «упрямство» в русском и казахском языках	3850
878.	Кеңес Н.С.	Жизненное кредо молодёжи Казахстана: лингвоаксиологический аспект	3853
879.	Қалихан А.А.	Специфика молодежной инвективной лексики (на материале соцсетей Tik Tok, Telegram)	3856
880.	Мазуркина У.А.	Фонетическая интерференция при обучении русскому языку как иностранному китайских студентов	3859
881.	Максимова Д.Г.	Научная VS народная этимология объектов Астаны (по материалам уличных интервью инстагида Мити Байназарова)	3862
882.	Серикова Д.М.	Специфика обучения аудированию в 9 классе	3865

**6.4 ОРЫС ӘДЕБИЕТІ: КӨРКЕМ МӘТІНДІ ТАЛДАУ ЖӘНЕ ТҮСІНДІРУ
РУССКАЯ ЛИТЕРАТУРА: АНАЛИЗ И ИНТЕРПРЕТАЦИЯ
ХУДОЖЕСТВЕННОГО ТЕКСТА**

883.	Абдрахманова Э.	Bakhyt Kairbekov: the problems of creativity	3869
884.	Ерболат Д.	Фольклор как мотивообразующий элемент в повести З. Наурызбай и Л. Калаус «Приключения Бату и его друзей»	3870
885.	Ибраимова С.	Мотив самопожертвования в прозе Л. Улицкой	3874
886.	Кенжетай Б.	Фольклорные образы и мотивы в цикле «Кудыкины горы» Н. Черновой	3876
887.	Курмангалиева Г.	Метафора «необретенный рай» в романе Бахыта Кенжеева «Младший брат»	3879
888.	Мухамадиева К.	Особенности реализации категории «автора» и «скриптора» в романе Т. Толстой «Кысь»	3881
889.	Надирхан В.	Быт и нравы русского поместного дворянства в изображении Н.И. Новикова, Д.И. Фонвизина, А.Н. Радищева	3884
890.	Онгар А.	Символика круга в романе «Круг пепла» Д. Накипова	3888
891.	Оразалина А.	Литературное наследие Рымгали Нургали: социальные и философские аспекты в произведениях писателя	3891
892.	Өсербайұлы С.	Қазақ романының қалыптасу кезеңдері және дамуы	3893
893.	Сарсенбай М.	Концепция детства в литературе: культурный и философский контексты	3897
894.	Сералимова С.	Исторический контекст и культурные традиции в творчестве тюркоязычных писателей	3900
895.	Тахауикызы Ж.	Тема Древнего Новгорода в исторических и художественных произведениях Н.М. Карамзина	3903
896.	Турабекова И.	Образ современной российской женщины в произведениях Дарьи Донцовой	3907

897.	Цындра А.	Фольклорно-мифологический контекст образа ведьмы в повести Н.В. Гоголя «Майская ночь, или Утопленница»	3912
------	-----------	--	------

6.5 АУДАРМА ЖӘНЕ МӘДЕНИЕТАРАЛЫҚ ҚАРЫМ-ҚАТЫНАС МӘСЕЛЕЛЕРІ

ПРОБЛЕМЫ ПЕРЕВОДА И МЕЖКУЛЬТУРНОЙ КОММУНИКАЦИИ

898.	Айтбаева А.М.	Особенности аудиовизуального перевода на примере фильма «Inception»	3918
899.	Акимбекова К.Ж.	Прагматический аспект перевода рассказов Оскара Уайльда	3920
900.	Алпамыс Т.М.	Intercultural Features of Modality Expression in English and Kazakh: Translation Challenges	3922
901.	Амангелдиева А.М.	Қазақ және ағылшын тілдеріндегі мақал-мәтелдегі кейбір соматизмдер аудармасы	3926
902.	Әбдірахман А.Қ.	Аудиовизуалды аудармада реалияларды беру ерекшеліктері	3928
903.	Бектлеуова А.С.	Тіл және әдеп: ұлттық ерекшеліктер мен аудармадағы ұстанымдар	3931
904.	Бультенова Д.Т.	Culinaryonyms as culturally marked lexis: issues of equivalence in translation from Kazakh into English	3933
905.	Дулатова А.А., Кадырова Р.Р.	Ағылшын және қазақ тілдеріндегі фразеологизмдер мен мақал мәтелдердің ұқсастықтары мен айырмашылығы	3937
906.	Елибаева А.Т.	Лингвокультурные трансформации в аудиовизуальном переводе: анализ русской локализации фильма «Веном»	3941
907.	Жексемби Д.Д.	Аудармада қолданылатын цифрлық технологиялардың жетістіктері	3945
908.	Каткенова З.Д.	Childbirth celebration in Kazakh and English cultures	3950
909.	Қыдырбай Г.З.	Орта мектептерде ағылшын грамматикасын оқытуда коммуникативті әдістерді қолдану	3953
910.	Матыгулова А.Н.	Translation of documentary novels	3956
911.	Нығметулла К.Б.	Көркем әдебиет стилінің аудармасы: жасанды интеллект, машиналық аударма мен адам аудармасының салыстырмалы талдауы (Эрнест Хемингуэйдің «Килиманджаро – қарлы тау» әңгімесінің негізінде)	3959
912.	Райнбекова А.К.	«Жеті» санының ағылшын, орыс және қазақ тілдеріндегі фразеологиялық бірліктер мен аудармадағы көрінісі	3962
913.	Сейткенов К.Б.	Көркем мәтін тілі прагматикасын жеткізуде тіркесті бірліктердің аударылу ерекшеліктері	3966
914.	Сүндетова А.Н.	«Жаңбыр» концептісінің тілдік-танымдық сипаты және тіларалық берілуі (Э.Хемингуэйдің «Қош бол, майдан!» романы негізінде)	3972
915.	Утеулиева А.А.	Lexical-semantic types of non-verbal means and their translation	3978

**6.6 ШЕТЕЛ ФИЛОЛОГИЯСЫНЫҢ ӨЗЕКТІ МӘСЕЛЕЛЕРІ
АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ ИНОСТРАННОЙ ФИЛОЛОГИИ**

916.	Айдарбекқызы М. Ермекқызы А.	Тілдердің жойылу қауіпі және қайта жаңғырту мүмкіндіктері	3983
917.	Асатова К.Т.	Semantic and Pragmatic Aspects of Anglicisms in Modern Kazakh	3986
918.	Аслялиева А.Ж.	Frequency and Functional-Semantic Analysis of Color-Denoting Adjectives in George Orwell's "Animal Farm"	3990
919.	Ахметбек Д.А.	Axiological characteristics of the biography of a virtual character	3996
920.	Байсұлтан А. Н.	Ағылшын көркем әдебиетіндегі бейвербалды қарым-қатынастың рөлі	3999
921.	Донбаева А. А.	Использование аутентичных текстовых материалов при обучении чтению в целях повышения мотивации к изучению иностранного языка	4003
922.	Жунусова А. К.	Ағылшын әдебиетіндегі «адамның оң мінезі» лексика-семантикалық өрісінің құрылымы	4008
923.	Кенесбаев А. С.	The language game in modern internet communication	4013
924.	Кенжебай А.Т.	Сравнение языка рекламы в английском и казахском языках	4015
925.	Сабилова Ж.Б.	Репрезентация концепта "семья" в англо-, казахоязычных публицистических дискурсах начала XXI века	4018
926.	Сериккалиева А. Ж.	Образность публицистического дискурса в новогодних речах: сравнительный анализ выступлений президента Казахстана и короля Великобритании	4020
927.	Тлемисова Ж. М.	Semantic analysis of the linguistic changes driven by generation Z's neologisms	4023
928.	Турсынбетова А. Н.	Балалар тіліндегі инновациялар мен олардың сөзжасамдық ерекшеліктері	4027
929.	Ундимисова А.Ж.	Английские пословицы и поговорки: их значение, употребление и русские эквиваленты	4030
930.	Хасенов И. Танабаев Т.	A brief overview of the origins and formation of the basic terms of electricity in English and Kazakh languages	4031
931.	Шандер Д.	The English language acquisition: why are you still unable to speak it?	4034

**6.7 ҚЫТАЙ ФИЛОЛОГИЯСЫ МЕН ЛЕКСИКОЛОГИЯСЫ: ЖАҢА
БАҒЫТТАР МЕН ӘДІСНАМАЛАР
КИТАЙСКАЯ ФИЛОЛОГИЯ И ЛЕКСИКОЛОГИЯ: НОВЫЕ НАПРАВЛЕНИЯ
И МЕТОДОЛОГИИ**

932.	Абдуллина А.Р.	Тіл мен мәдениеттің өзара байланысы және аудармадағы рөлі	4039
933.	Абдуразакова М. Д.	Ресми іс-қағаздардағы тұрақты тіркестер мен клишелердің аудару тәсілдері (қытай және	4043

		қазақ тілдерінің іскерлік құжаттары негізінде)	
934.	Асқар Н.	Лю Цысиннің “Үш Ғалам” (三体) ғылыми-фантастикалық роман трилогиясының стилистикалық ерекшеліктері	4046
935.	Дюсупжанова Ж.М.	Қытай фильмдерін қазақ тіліне аударудың ең танымал түрлері мен кең таралған әдістері	4049
936.	Кабышева А.Д.	Медициналық терминдерді қытай тілінен қазақ тіліне аудару мәселелері	4054
937.	Күшәнбек М.	Бақ-тағы қытай фразеологизмдерінің қазақ тіліне аударылу ерекшеліктері	4060
938.	Қалекенова Ж.Қ.	Мәдени революция кезеңіндегі әдебиеттің даму көрінісі	4065
939.	Майбас Ә.Т.	Қытай тілін шет тілі ретінде оқытудың бастауыш сатысындағы құрмалас сөйлемдердегі жалғаулықтардың оқыту мәселесі	4068
940.	Мамедова Р.В.	Сравнительный анализ китайских и казахских пословиц и фразеологизмов	4071
941.	Маметова А.М.	Медицина саласындағы кәсіби мәтіндерге лингвистикалық талдау	4076
942.	Мылтықбай Ж.А.	Қытай ауызекі сөйлеу стилінің қолдану аясы	4080
943.	Намазова Ж.Т.	Жасанды интеллект негізіндегі қытай тілін оқу: мүмкіндіктер мен шектеулер	4085
944.	Нұрлан Е.	Цянь Чжуншудың “Қоршалған қамал” романының көркемдік ерекшеліктері мен кейіпкерлер образы	4088
945.	Нұртай А.	«Өмір мен өлім мені қажытады» романында реинкарнация арқылы әлеуметтік жіктелуді бейнелеу	4093
946.	Сейлова А.А.	Влияние политической и культурной ситуации в Китае в период Тан на литературу	4097

**МАЗМҰНЫ
СОДЕРЖАНИЕ
CONTENTS**

**СЕКЦИЯ 7. ЭКОНОМИКАЛЫҚ ҒЫЛЫМДАР
ЭКОНОМИЧЕСКИЕ НАУКИ
ECONOMIC SCIENCES**

**Подсекция 7.1 ҰЛТТЫҚ ЭКОНОМИКАНЫҢ АШЫҚТЫҒЫ ЖӘНЕ ОНЫҢ
ЭКОНОМИКАЛЫҚ ҚАУІПСІЗДІГІ**

**ОТКРЫТОСТЬ НАЦИОНАЛЬНОЙ ЭКОНОМИКИ И ЕЕ ЭКОНОМИЧЕСКАЯ
БЕЗОПАСНОСТЬ**

OPENNESS OF THE NATIONAL ECONOMY AND ITS ECONOMIC SECURITY

947.	Асылбаева Ж.Е.	Цифровизация в жилищном строительстве: преимущества и перспективы	4100
948.	Аудан Д.Т.	Өнеркәсіп кәсіпорының тұрақты дамуының	4103

важности тренировок и постоянного самосовершенствования. А выражение *Rome wasn't built in a day* («Москва не сразу строилась») учит терпению и постепенному достижению целей. Эти выражения часто используются в образовательной, профессиональной и спортивной среде.

Помимо тематики труда и успеха, пословицы передают жизненные наблюдения и опыт. Например, *The grass is always greener on the other side* («Там хорошо, где нас нет») говорит о склонности людей идеализировать чужую жизнь. Пословица *Don't put all your eggs in one basket* («Не клади все яйца в одну корзину») подчёркивает необходимость диверсификации рисков, а *Better late than never* («Лучше поздно, чем никогда») призывает не бояться начинать что-то даже с опозданием. Эти выражения актуальны в повседневной жизни, когда речь идёт о принятии решений, управлении рисками или стремлении к лучшему.

Дружба и человеческие отношения также находят отражение в пословицах. Например, *A friend in need is a friend indeed* («Друг познаётся в беде») подчёркивает важность верных друзей, которые помогают в трудные времена. *Actions speak louder than words* («Дела говорят громче слов») напоминает о том, что поступки важнее обещаний, а *Birds of a feather flock together* («Рыбак рыбака видит издалека») говорит о том, что люди с похожими интересами тянутся друг к другу. Эти выражения подчёркивают ценность искренних отношений и честности в дружбе.

Английский язык, особенно в деловой сфере, содержит множество пословиц, связанных с деньгами. Например, *Money doesn't grow on trees* («Деньги на деревьях не растут») напоминает о том, что деньги зарабатываются трудом. *Time is money* («Время – деньги») подчёркивает ценность времени, которое следует расходовать разумно. Эти выражения часто встречаются в деловом контексте, подчёркивая важность экономии ресурсов и рационального отношения к финансам.

Согласно исследованиям Кунина (2005) и Мокиенко (2010), для запоминания пословиц рекомендуется учить их в контексте – запоминать выражения через примеры употребления, сравнивать с русскими аналогами – находить эквиваленты для лучшего понимания, применять в речи – использовать пословицы в устной и письменной коммуникации, а также читать книги и смотреть фильмы на английском, замечая живые примеры употребления.

Таким образом, английские пословицы и поговорки представляют собой важный элемент языка и культуры. Они не только делают речь более выразительной, но и помогают глубже понять традиции и мышление носителей языка. Изучение таких выражений обогащает словарный запас, улучшает коммуникативные навыки и делает процесс изучения английского языка более интересным и эффективным.

Список использованной литературы

1. Mieder, W. (1992). *A Dictionary of American Proverbs*.
2. Мокиенко, В. М. (2010). *Большой словарь русских пословиц*.
9. Whiting, B. J. (1989). *Modern Proverbs and Proverbial Sayings*.
10. Кунин, А. В. (2005). *Англо-русский фразеологический словарь*.

УДК 81`373.46

A BRIEF OVERVIEW OF THE ORIGINS AND FORMATION OF THE BASIC TERMS OF ELECTRICITY IN ENGLISH AND KAZAKH LANGUAGES

Khassenov Iskander

Tanabayev Tangirbergen

Iskanderhasenov696@gmail.com , tanir06@gmail.com

Students of L.N. Gumilyov Eurasian National University, Astana

Faculty of Transport and Energy

The study of electricity, a fundamental aspect of modern physics, has dramatically evolved over the centuries. As scientific understanding widened, new terminology was developed to describe the phenomena associated with electrical forces and energy. The formation of these words often reflects both the linguistic traditions of their time and the scientific breakthroughs that shaped the field of electricity.

The term "electricity" can be traced back to ancient Greece, where the word *ēlektron* (ἤλεκτρον) in Greek referred to amber, a substance that was found to attract small objects when rubbed. The phenomenon was later associated with the concept of "static electricity". This early discovery began the long process that eventually led to our modern understanding of electricity.

During the 17th and 18th centuries, as the study of electricity progressed, the terminology evolved, primarily influenced by scientific figures like William Gilbert, Benjamin Franklin, and Alessandro Volta. The Greek and Latin languages were essential sources for creating terms related to electricity, often based on descriptive and functional characteristics of the phenomenon.

The 19th century experienced a surge in electrical discoveries, leading to the introduction of new scientific terms. Alessandro Volta invented the first battery, known as the voltaic pile, which provided a steady source of electricity and led to the term "volt." André-Marie Ampère's contributions to electromagnetism resulted in the ampere becoming a standard unit of electric current.

The late 19th and early 20th centuries saw a transition from theoretical discoveries to practical applications of electricity. The development of alternating current (AC) and direct current (DC) by inventors like Nikola Tesla and Thomas Edison broadened the scope of electrical engineering. The discovery of the electron by J.J. Thomson in 1897 introduced new specialized terms, which enriched scientific discourse.

The development of electrical infrastructure in Kazakhstan, particularly during the Soviet era, significantly contributed to the establishment of technical education.

In the Kazakh language, many electrical terms are directly borrowed from international scientific vocabulary or adapted from Russian and Latin-derived words that have been standardized over time. Here are the main terms in electricity and their meaning in Kazakh language:

The term "*вольт*" (volt) is derived from international scientific terminology and is named after Alessandro Volta (1745–1827), an Italian inventor and physicist credited with creating the voltaic pile, the first chemical battery. The term "*вольт*" was adopted worldwide as the unit of electric potential.

The term "*ампер*" (ampere) is used similarly in international scientific discourse. It is named after André-Marie Ampère (1775–1836), a French physicist who made essential contributions to electromagnetism. The Kazakh equivalent was adopted with the introduction of modern electrical systems and education, particularly after the scientific standardization during the Soviet era.

The term "*ом*" (ohm) is borrowed from international scientific vocabulary. It is named after Georg Simon Ohm (1789–1854), a German physicist who formulated Ohm's law, defining the relationship between voltage, current, and resistance in electrical circuits. The term "*ом*" was introduced into Kazakh textbooks and educational resources between the late 19th and early 20th centuries as electrical engineering and physics began to be taught in the Kazakh language.

The word "*ток*" (current) comes from the Russian term "*ток*" and is commonly used in electrical engineering and physics. The English word "current" originates from the Latin *currere*, meaning "to run" or "to flow," which describes the movement of electric charge. In Kazakh, the term "*ток*" was adopted alongside the development of electrical studies and systems, reflecting the scientific terminology used in Russia and Europe.

The term "*тізбек*" (circuit) refers to a closed loop of components connected in an electrical system. The term "circuit" comes from the Latin word *circuitus*, meaning "a path around" or "a circular movement." This term became formalized in the 19th century as electrical circuits were studied and understood, entering Kazakhstan's technical vocabulary during the development of the electrical infrastructure in the country.

The term "*кедергі*" (resistance) in Kazakh describes the opposition to the flow of electric current. Georg Simon Ohm formulated Ohm's law, which defines the relationship between resistance, current, and voltage. The concept of resistance was directly incorporated into Kazakh educational texts in the 20th century as part of the standardization of electrical terminology.

In Kazakh, "*сыйымдылық*" (capacitance) is used to describe a system's ability to store an electrical charge. The term "capacitance" is derived from capacity (from the Latin *capacitas*). The foundational work of Michael Faraday in the 1830s was crucial in this area, and the term was introduced into Kazakh technical education during the development of modern electrical engineering studies.

The term "*индуктивтілік*" (inductance) refers to be free of a conductor that opposes changes in current. The concept of inductance was developed through the contributions of Joseph Henry and Michael Faraday. The term "*индуктивтілік*" was incorporated into Kazakh electrical vocabulary during the Soviet era, when advanced scientific concepts were translated and standardised into the national languages of the USSR.

The term "*кернеу*" (voltage) in Kazakh denotes the electric potential difference between two points. The word "voltage" originates from Alessandro Volta, the Italian scientist who developed the first chemical battery, the voltaic pile. In Kazakhstan, the term "*кернеу*" was adopted as part of the scientific and technical standardisation process in the 20th century.

The term "*энергия*" (energy) is used to describe the capacity to do work, particularly in the context of electrical systems. The term "energy" originates from the Greek word "*energeia*," meaning "activity" or "operation." It can be stored, transferred, or converted between different forms, such as electrical, mechanical, or thermal energy. In Kazakh, "*энергия*" was introduced as part of modern scientific education and technical standardization during the 20th century. This term is essential for understanding how electricity is used to perform work, whether in circuits, machines, or various technologies.

The term "*жұмыс*" (work) refers to the transfer of energy when a force is applied to an object, causing it to move. This concept is fundamental in physics and engineering. The English word "work" originates from the Latin "*labor*", meaning effort or toil. In Kazakhstan, "*жұмыс*" became part of scientific and technical terminology in the 20th century as physics concepts were standardized and widely adopted.

The term "*қуат*" (power) in Kazakh refers to the rate at which energy is transferred or converted in a system. The word "power" originates from the Latin "*potentia*", meaning strength or ability. In Kazakhstan, "*қуат*" was integrated into scientific and technical terminology during the 20th century as part of standardization in physics and engineering.

The widespread adoption of electrical theories and innovations in Kazakhstan during the Soviet period ensured consistency with international scientific standards.

The evolution of electrical terminology illustrates scientific advancements and language development. Many electrical terms come from ancient Greek and Latin, but as our understanding of electrical theory progressed, these words evolved and adapted. Concepts like volt, ampere, and ohm are more than just units of measurement; they signify important milestones in humanity's grasp of the complex and fascinating nature of electricity.

Literature

1. Gilbert, W. (1600). De Magnete; P.100-150
2. Franklin, B. (1751). Experiments and Observations on Electricity; P.50-120

3. Feynman, R. P., Leighton, R. B., & Sands, M. (1963). The Feynman Lectures on Physics. Addison-Wesley; Том 2, P.1-30
4. Hewitt, P. G. (2006). Conceptual Physics. Pearson; P.450-500
5. Oxford English Dictionary (n.d.). Definitions and Origins of Electrical Terms.
6. Serway, R. A., & Jewett, J. W. (2013). Physics for Scientists and Engineers. Cengage Learning; P.600-650
7. Martin, T. C. The History of Electricity; P.200-250
8. Нұрдыбаева А.Қ. Ағылшын тіліндегі көпмағыналы банк терминдерінің пайда болу тарихы. Science and education in the modern world: Challenges of the xxi century" Astana, Kazakhstan, May 2023; стр.36-39 Материалы XIII Международной научно-практической Конференции «Наука и образование в современном мире: Вызовы XX века»
9. Филологические науки II том Астана.
9. Нұрдыбаева А.Қ. Банк жүйесі терминдерінің мәдени концептерін жасаудың когнитивті негіздері. 300-306 бб. Қазақстан және қазіргі кезең: Ғылым және тәжірибесінің өзекті мәселелері. (Қазақстан республикасының тәуелсіздігінің 20-жылдығына арналған профессор-ұстаздар құрамының және жас ғалымдардың халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференция материалдарының толық жинағы). Астана университеті. -9 желтоқсан, 2011 жыл Астана.

UDC 811.111

THE ENGLISH LANGUAGE ACQUISITION: WHY ARE YOU STILL UNABLE TO SPEAK IT?

Shander Diana

dianashander651@gmail.com

a first-year student of the Faculty of Economics

L.N. Gumilyov Eurasian National University

Astana, Kazakhstan

Supervisor – Z. Shakhputova

Introduction

“What is your English level?” This question is typically the first one posed in any discussion concerning the acquisition of English as a foreign language. It is therefore reasonable to hypothesize that as English has become increasingly prevalent, a significant number of individuals have chosen to acquire the language. Despite its status as an international language since the late 18th century, owing to the expansion of the British Empire, and its subsequent attainment of global recognition in the 21st century, a considerable proportion of the population in Kazakhstan remains unable to speak English more or less fluently. According to the list of "The world's largest ranking of countries and regions by English skills" [1, p. 1], which is based on test results of 2.1 million adults by EF EPI (EF English Proficiency Index), Kazakhstan ranks 103rd out of 116th in English skills (Fig. 1). This is an extremely low ranking, especially when compared to neighboring countries. For the sake of clarity, it should be noted that Uzbekistan is ranked 98th, China 91st, and Russia 44th. Furthermore, in the context of these studies, Kazakhstan was surpassed by Afghanistan, while in other types of studies, our country demonstrated a superior ranking.